

EVANGELIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű postai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszko István lelkészhez Rákoskeresztúrra (Pest megye) küldendő. ☒ ☒

SZERKESZTIK:
RAFFAY SÁNDOR **NOSZKÓ ISTVÁN**
 budapesti lelkész. rákoskeresztúri lelkész.

FŐMUNKATÁRSÁK:
SCHOLTZ ÖDÖN **BLATNICZKY PAL**
 ágfalvi esperes-lelkész. cinkotai lelkész.

DUSZIK LAJOS **GÖMÖRY JÁNOS**
 szatmári lelkész. eperjesi főgym. igazgató.

Megjelenik hetenként egy iven
 A lap ára:
 Egész évre 14 K
 Félévre 7 K
 Egyes szám ára 40 f

Hirdetések és pályázatok ára:
 Egész oldal 40 K
 Állandó hirdetések megvezetés szerint

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK: **Egyházunk és a rokkantkérdés.** — sz/kla. — **Egyházkerületi közgyűlés.** N. — **Naplótöredékek az északi haretérről.** Mohr Gyula. — **Belélet. Pályázatok és hirdetések.**

Egyházunk és a rokkantkérdés.

A rokkantkérdés. Ujabb és újabb fejezeteket ír az élet a háboru szociológiájába. Szomorú fejezetek, ragyogóak mégis. Gyászosan sötétek, mégis ott csillog bennük, mint régi barátkezektől krónikákban a szépívű, nagy, aranyragyogású kezdőbetűk, a szeretetnek, ennek az evangéliumot író örök égi hatalomnak a világossága.

Ha a vak katonához hajolt ez a legnagyobb, ez az egyedül örök nagyhatalom s a vak ember csodásan megfinomodott érzéséletébe vitt erősítő melegséget. Majd a hadi árvák gondját teszi a vállainkra s a sziveket — kivált azokat a megpróbált és megütött sziveket — köfözi egybe füzéreként köréjük, hogy azon a bűvös varázs-körön megtörjön a nyomor támadása.

Micsoda új szépségeket üt ki — mint pöröly a szikrákat — a háboru óriás kalapácsa a lelkekből. Új embertípus születik a nagy vérözönben. Valami altruista, önzéstelen ember, aki a háboru utáni időben a háboru törmelékeiből építeni fog. Ez a homo novus, az új ember, e fogalom ujszövetségi értelme szerint; ember, ki szívét a Lélek — a szeretet — temp-

lomának szenteli fel. Oh csak sok volna ennek az embertípusnak képviselőiből! . . . Elérkezünk a közteherviselésben a leginkább megpróbáló fokig: a köznyomor viseléséig, a köznyomor közös viseléséig.

Napi kérdés lett most a rokkantkérdés. Lehet, hogy mire e sorok ujságpapírra nyomatnak, már a mi templomainkban is megtartottuk az u. n. *rokkantvasárnapot*. Lehet, hogy már e célra a nagyobb ünnepélyességgel végzett istentisztelet keretében, a minden lelkész szíve-lelke legigazabb értékeit felszínre hozó szószéki beszédek hatása alatt a mi emberszámban — megcsappant, de lélekben, lelkesedésben, a közös segítési akcióból részt kérő szeretetben meggyapardott egyházaink már hozzájárultak a maguk tekintélyes offertóriumával a rokkant-alaphoz. De ez még nem minden és nem elég.

Ma nekünk vissza kell varázsolnunk az őskeresztyének szellemét. Ez lesz a mi szent szellemidézésünk. S azt a helyességében, praktikusságában ma is csodálatra — épp azért megvalósításra — méltó testvéries segítési módszert a mai időkbe át kell ültetnünk. Nekik mindenük köz vala. Köz vala a beteg, az árva, a rab sorsának enyhítése. Köz vala a kötelesség, mely szívüket — kezüket

az inségbe jutott testvér felé hajtofta. Egy elkülönített életet éltek: parcellázták a közös kötelességet, a közös nyomort, a közös örömet és bánatot. Ez a parcellázás a keresztyéni, az evangéliumi szeretetmunka pallérszabálya.

Ne idegenkedjünk ettől ma sem. Lehet az az egyetemes, az az államilag kezdeményezett s államilag szervezett apparátussal keresztülviendő rokkantgyámoltás a legsikeresebb (adja a jó lsten), az nem jelenti azonban, hogy mi — amellett, hogy mint egyház s mint ilyen az államtest tekintélyes tagja erőnkhez mértén kivesszük a részünket — egy belterjesebb akciót ne folytatnánk intra muros, a saját falainkon belül.

Mi lelkesedünk a mi autonómiánkért. Drága örökségünk és erős várunk az. Ősi jogunk, de legyen új kötelességünk szabályozója. Csináljuk meg, amint megcsináltuk (és el is játszottuk) a közoktatási téren, csináljuk meg az autonómiát a közoktatás terén is!

Kötelesség ez. De csak úgy — szemre. Érdeket takar. Most olvastuk egy kath. főpapnak az orsz. kath. szövetség elnökéhez a hadi árvák gondozása ügyében intézett levelét, melyben figyelmébe ajánlja a szövetségnek, hogy a hadi árvák katolikus vallás szerinti nevelésére gondja legyen. Ime: az egyház. Látszólag a gyermeket védi, holott saját érdekét őrzi.

Mi ne érdekből csináljunk egy belterjes rokkantsegítési akciót. Nem. Kötelességből. És a legkeményebb a legkathorikusabb kötelességből szeretetből. Ingyen. A szeretetért — mi idealisták vagyunk — szeretet az ellenérték. Hűségért hűség. Hiszen a nélkül, hogy ez volna célunk, magától, önként fog az lélekerőként visszaáramlani egyházunk közszellemébe.

Hogy lehet egy külön, egyházi rokkantsegítési akciót folytatni?

A legelső, amit elvár tőlünk a mi Urunk: ne taszítsuk el a szolgálatra kép-

telenné nyomorodott, vagy munkaképességét részben elvesztett egyházi alkalmazottainkat, ha hazajönnek elnyomorodva. Ne mutassunk ajtót nekik. Vannak nekünk hadbavonult, sőt már talán rokkanttá vált harangozóink, temetőőreink, helyenként fizetett gondnokaink, iskolaszolgáink, pedellusaink, egyházfiaink, akik talán már is keserű lélekkel, remegve várják: mikor nem jár majd a fizetés? Ne hagyjuk el őket! Nem szabad, nem lehet elhagynunk. Nem szabad! . . .

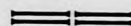
Ki végzi helyettük a munkát, ha ők teljesen munkaképtelenek? Helyetteseik. Honnan vesszük a pénzt, mellyel ezeket fizetjük? Minden egyház még a legszegényebb is, ha azon a gyűlésen, melyen hős alkalmazottjának, szolgájának helyettesítéséről lesz szó, vállalni fogja azt a pár percent adótöbbletet. Kiáltani fogjuk, ha kell: ez kötelességük! Kötelességünk!

A nem egyházi alkalmazásban, de egyházi keretben élő rokkantak ügye már nehezebb. Hol és hogyan? Mennyinek mennyit? És főként: miből? . . .

Ezek részletek, mégis ezektől függ a lényeg. A szeretet mindenekre elégséges, az majd kinek-kinek megsugja: mit tegyen?

Vegyük ezt a kérdést is gondolkodás alá. Az lesz a legnagyobb egyházunk, amelyiknek kebelében legkisebb lesz a — nyomor. Az lesz a legharsozóbb dicséret, ha elnémul a — jaj és panasz. Az lesz a leggazdagabb egyházunk, amelyik mindenét a háborus szeretetaktiókra „tékozolta“, amelyiknek most nem lesz — vagyongyarapodása. Ha pedig lesz, e vagyongyarapodást a legmagasabb számvevőszék fogja jóváhagyni.

— szikla —

Egyházkerületi közgyűlés.

A dunántúli ev. egyházkerület közgyűlését ez évben Czellödömölkön augusztus hó 18-án tartotta meg. A közgyűlés iránt szinte szokatlannak mondható érdeklődést tapasztaltunk főleg a lelkesek részéről. Mintha csak érezték volna, hogg meglepetésben lesz részük. A meglepetést *Gyurátz* Ferenc püspök már az előértekezleten tett azon bejelentése okozta, hogy a közgyűlés folyamán püspöki tisztét leteszi s nyugalomba kíván vonulni. Lemondását magas korára való hivatkozással s az ezzel járó testi gyengeséggel okolta meg. 43 éve szolgálja az egyházat s ezen idő alatt egyetlen egy napot sem pihenhetett gondtalanul s szabadságot nem vett igénybe soha. Lelkeszi szolgálatának első felében 20 esztendeig a pápai elemi iskolában tanítóskodott is. Az előértekezlet nagymérvű bizalommal és szeretettel vette körül a püspököt s kérte, hogy lemondását — tekintettel a mostani nehéz viszonyokra — ne terjessze elő a közgyűlésen, azonban a püspök nem volt hajlandó ezt megígérni. Az előértekezleten megbeszélés tárgyát képezte még a tanítónőképző intézet felállítása, a theol. akad. tanárok nyugdíj ügye, a középiskolai tanárok drágasági pótléka és a theol. akadémiák egyesítése.

A kerületi közgyűlést szerdán reggel a kiküldöttek roppant nagy száma és a czellödömölki gyülekezet tagjainak egész serege, a kik a szép nagy templomot teljesen megtöltötték, jelenlétében, gyülekezeti ének elhangzása után *Bognár* Endre kerületi főjegyző oltári imája nyitotta meg, a mely imában tekintettel a király Ő felsége születésének 85. évfordulójára igazán szép és megható szavakban kért áldást a királyra, küzdő hadseregére, a hazára és az egyházra. Isteni tisztelet után *Dr. Berzsényi* Jenő kerületi felügyelő a következő beszéddel nyitotta meg a közgyűlést:

Főtisztelendő Egyházkerületi Közgyűlés!

Magasba szárnyaló imánk után, melyben a mindenható áldását kértük egyházkerületünk tanácskozására, szívem teljességéből üdvözlöm gyülekezeteink kiküldötteit a hivatalból megjelent tagokat és vendégeinket, kik összesereglettek hogy közös egyetértéssel intézzük el 2 év óta feltorlódt legürgősebb ügyeinket.

Több mint egy év vérzivatarra közben jöttünk össze, és mégis öröm ünnepet ül ma ezen sokat hányatott czellödömölki gyülekezet, mert legutóbbi 2 év előtt tartott egyházkerületi gyűlésünk határozata folytán 8 év múlva másodsor fogadhatja kebelében egyházkerületünk tagjait. Örömmel szemlélhetjük most egy akkor hozott határozat valóra váltását ezen fekete táblát aranytól

fénylő betűkkel. A fekete tábla jelképezi azon setét kort, melyből a két hithős neve ragyogó példaként tündöklék elénk. A megindult szivek vallásos érzelmeire vall, hogy a nagy ősök, nemes apák emlékének ezen megörökítésében a gyülekezet, egyházmegye és egyházkerület egyaránt részt kért magának.

Vallási küzdelmeink után dicsőséges harcot folytatunk most is, és lelkünk mélyéből száll fel a sóhaj, kérve egy másik táblát dicsfény övezte koszorúval e világrészek ellen küzdött testvéreink, elesett hőseink nevével.

Az oltár közelében a vallásért szenvedők emlékére emelt tábla buzdítson bennünket vallásosságra, hithűségre, egy másik helyen felállítandó emlék azokért, kik vérüket ontották, életüket áldozták hazánk boldogságáért, lelkesítsen bennünket hazaszeretetre. Tiszta istenimádás és lángoló hazaszeretet hajléka legyen és maradjon e szentegyház örökre.

E két eszme lelkesítette nagyapáinkat is 71 év előtt. 1844. július hó 7-én e gyülekezet ezen templomnak százados fenállását Kis János szuperintendens közreműködésével. *Eduárd Illés Pál* helybeli lelkész, akadémiai tag lépett a szószerkekre és megeseidültek kezdő szavai:

„Bájalakban köztünk lebegő tündérkép
Édes név te vallási szabadság!
Mely után sóvárog minden élő nép,
Minden egyes és minden társaság . . .
Maradj köztünk, maradj utódinknál.“

És megmaradt! Nem csak megmaradt, de tovább fejlődött. Hála a korszellemnek és az 1848-iki forradalom tisztító tüzeinek, vallási szabadságunk s teljes egyenlőségünk a többi hitfelekezetekkel törvénybe van iktatva, sérelmek még fordulnak elő és lesznek is a jövőben, míg nem lesz egy akol és egy pásztor. De éppen azért kell tovább küzdenünk mert küzdés: az élet!

Jelen harcunk, midőn a félvilág összeesküdött ellenünk, köztük saját szövetségesünk, hazánk védelmében foly ugyan és nem vallásháboru, de azért most már látjuk, hogy a milliók könnyének árából öntözött és milliók vérenek hullásával áztatott talajból a hitnek legszebb virágai fakadnak. Nagyon elszomorító volt ez utóbbi időben, hogy a hitetlenség és felekezetenélküliség mint járvány terjedt el, az egész világon. A hit magaslatáról rohantunk a lejtőn lefelé, mint a megindult lavina. Legió lett a kislelkűeknek, felületesen gondolkodóknak, hitetleneknek száma, kik csak azt ismerték el valónak, a mit testi szemekkel láttak, és szellemiek befogadására nem volt érzékük, ezért tagadtak Istent és mindent, mit

felfogni nem voltak képesek, és a kiknek most a harcok zajában, mint hajnalfény a sötétségből, támadt fel a keresztre feszített megváltó, nyílt meg az ég s jelent meg a teremtmény, élet és halál ura, kit a térnek nagy távolában is otthon maradt kedveseikkel együtt érezve, testben és lélekben megrendülve, együtt találtak fel s térdre hullva együtt kezdtek imádni.

Az igaz hívőnek a valódi tudósnak, soha nincs ily világot rengető eseményekre szüksége, mert az hitében soha meg nem tántorodik, meg nem inog és meg nem gyengül, sőt erősöbül. Kopernikus az astrologus a csillagok tudományos vizsgálata közben csak közelebb jutott a világokat alkotó szellemhez, s joggal mondhatta magáról: *Gloriam quaesivi scientiarum, inveni Dei*; és hogy magyar tudóst is idézzek, Hyrtl József a múlt század legnagyobb anatomusa, kit boncteremben folyton az enyészet szellemének szárnycsattogása vett körül, a sír minden anyagot megsemmisítő tudatában így nyilatkozott: *Daljon feltehető-e hogy az a végtelen szellem, ki akaratát mindenhol oly tiszta érthető vonásokban nyilvánította, egy soha ki nem elégíthető reménytelen vágyódás veszedelmét oltotta volna szíveinkbe. A tudomány kutatásának itt végére jutott, a legmerészebb kutató szellem is megnyugszik. Szent jogába lép a hit.*

Igy beszél a nagy tudós, a nagy bölcsész, Ilyenekről mondja sz. könyvünk is: *Az értelmesek pedig fénylenek mint az égnek fényessége, és a kik sokakat az igazságra visznek, miként a csillagok örökkön örökké. Dániel XII. 3.*

Ha a dúló háboru tüzeben feléled a hit a legmakacsabb istentagadó keblében is, nem maradhat el egy másik erkölcsi motívum, mely azzal miniegy karöltve jár: a szeretet.

A családi élet bensőbb, egymáshoz vonzóbb, ragaszkodóbb, szentebb lesz a szenvedések sulya alatt, a közélet bajai elsimulnak, elcsitul a pártszennvedély, szünetelnek a felekezetek közti surlódások, elnémul a nemzetiségek gyűlöletet szító lármája, és elő jön a részvét az irgalom, a jótékonyság, a kegyelet, a könyörület és még sok minden a mi a háboruból született szeretet műve, de a mikre egyenként bővebben ki nem térhetek. Időnk szűk volta korlátokat szab.

Megnyitom ez évi egyházkerületi gyűlésünket, elnöktársamnak 8 év előtt itt elhangzott megnyitójának záró szavait ismételve: „Nemes szívek hamuai felett indul meg e helyen egyházunk érdekében a tanácskozás. A régen megdicsőültek emléke élessze bennünk is a lelkesedést e szent örökségért: a hitért.”

A közgyűlés mély megilletődéssel és lelkes éljenzéssel fogadta ezen klasszikus, mély hitről

tanuskodó s a felügyelőnek lelkes egyházzseregtét bizonyító megnyitó beszédét s elhatározta, hogy azt egész szövegében jegyzőkönyvébe iktatja. *Madár Máttyás* kerületi jegyző ama jelentése után, hogy a kerületi közgyűlés határozatképes, az elnökség Fischer Gyula hadbavonult kerületi jegyző helyettesítésére *Károlyi Endrét* kérte fel.

Dr. Berzsényi kerületi felügyelő indítványára a kerületi közgyűlés *hódoló táviratot* küldött *Ő Felségének*, a magyar királynak, *Frigyes főhercegnek*, seregünk főparancsnokának és a hűséges szövetségesnek, *II. Vilmos német császár* *Ő Felségének*. A miniszteri leiratok bemutatása után a püspöki jelentésnek tudomásulvétele után a közgyűlés *Bognár* főjegyző előadása folytán a jelentésben foglalt püspöki intézkedéseket jóváhagyólag tudomásul veszi s örömeinek ad kifejezést a felett, hogy az egyházkerület gyülekezetei, tanintézetei a különféle egyházi egyesületek, lelkészek, tanárok, tanítók és tanítványok a hadi kölcsönre összesen 1,583,425 koronát jegyeztek. Az elhunytak emlékét kegyelettel iktatja jegyzőkönyvébe.

A közgyűlés legelső tárgya a *theol. akadémiák egyesítése* volt. *Hetvényi* Lajos a főiskolai nagybizottság előadója részletesen ismerteti az ügynek állását és a bizottság által kidolgozott tervezeteket. *Bancsó* Antal, *Payr* Sándor és *Kapó Béla* igen alapos hozzászólásai után a közgyűlés — tekintettel arra, hogy, bár 1912-ben az akadémiák egyesítését elfogadta, de mivel azon feltételek, a melyek akkor kilátásba helyezettek, nem következtek be, t. i. a tiszai egyházkerület az eperjesi akadémiát továbbra is fenntartani határozta el, a pozsonyi tudomány egyetemén az állam ev. theol. fakultást felállítani ez idő szerint nem hajlandó s még filozófiai fakultás sincs, a melyen theologusaink ismereteiket bővíthetnék — egyhangulag az egyesítés ellen döntött és a *soproni theol. akadémiát továbbra is fenntartani határozta el*. Egyszersmind újból felterjesztést intéz az egyetemes közgyűléshez, hogy az 1848. XX. t.c. alapján határozottan kövételje az államkormánytól s az ő költségén az *evangélikus theol. fakultás felállítását*.

A második fontos tárgya volt a közgyűlésnek a *tanítónőképző intézet felállítása*. Ez ügyben a kerület azt határozta, hogy mivel ez idő szerint anyagi viszonyai nem engedik meg, hogy a kőszegi felsőbb leányiskolát tanítónőképzővé alakítsa, de mert a soproni gyülekezettől ez ügy előmozdítása céljából ajánlatot kapott, a kőszegi felsőbb leányiskolát egyelőre fenntartja, a tanítónőképző felállítását elben kimondja s megbizzza az eljáró bizottságot, hogy a soproni gyüleke-

zettel a polgári leányiskola felállítására tárgyában tárgyaljon s ezzel kapcsolatban Sopronban felállítandó tanítónőképző tervezeteit készítse elő. Ha ez sikerülne, akkor a kőszegi iskolából egy árvaház lehetne.

Kiss Jenő helyettes theol. tanárnak rendkívüli tanárrá alkalmaztatása tárgyában a kerület előterjesztést intéz az egyetemes közgyűléshez.

Hering Zsigmond a pénzügyi bizottság elnökének előadása nyomán a közgyűlés e bizottság javaslatait elfogadja s elhatározza, hogy: Woitech Vilmos ideiglenesen alkalmazott pénztári tisztviselőt véglegesíti; a soproni tanítónőképző intézet építési államsegély ügyében létrejött szerződést tudomásul veszi; a szekszárdi misszióknak ez évre is 600 korona segélyt megszavaz, valamint a Luther Társaságnak is 600 koronát. A pénzügyi bizottságba Pap József és Dr. Stráner Gyula választottak be, a múlt évi 20.000 korona államsegély többletéből a kőszegi felsőbb leányiskola és a tanítóképzői pénztár tulkiadásait fedezi, valamint a gyámoldai pénztárnak tulkiadásának egy részét. Az egyházkerületi pénztárnak az 1915 évi költségvetését elfogadja, e szerint az összes bevétel 1975774 korona 25 fillér, a kiadási összeg 1953908 K. 98 fillér. A kőszegi leányiskola tartásdíjait tekintettel a drágaságra — felemeli és pedig az 500 koronás fokozatot 600 koronára, a 600 koronás fokozatot 700 koronára és a 700 koronás fokozatot 900 koronára. A tanárok részére drágasági pótlék címén ez évre 8000 koronát szavaz meg úgy, hogy a tanárok minden gyermekük után e címen 200 koronát kapnak; a theológiai tanároknak az országos tanári nyugdíjintézetbe való átlépését tudomásul veszi, az e tárgyban hozott egyetemes nyugdíjintézeti bizottsági határozatot tudomásul veszi ugyan, de a megállapított visszafizetési összeget felülvizsgálhatja s tiltakozik az ellen, hogy a tanárok lelkeszi szolgálati idejük utáni nyugdíjra ezeknek családtagjai igényt nem tarthatnak, végül a befizetett tőkék után nemcsak az egyszerű kamatot, hanem a kamatos kamatot is fogja kérni. A tanárok felemelt nyugdíj járulékát a kerület saját pénztárából fogja fizetni. A Baldácsy alapítvány jövedelmének felosztását, valamint a többi alapítványok számadásait a kerület elfogadja, egy néhány kisebb segélyt szavaz meg, az új alapító leveleket tudomásul veszi, és a kerületi pénztárosnak és számvevőnek a felmentvényt megadja.

A népiskolai bizottság jelentését Farkas Mihály adta elő, a melyben rámutat azon hibákra, a melyek az egyes statisztikai ivekben előfordulnak. Panaszkodik a hitoktatásról szóló jelentések

hiányossága miatt; a nagy számban bevonult tanítókat sok helyen a lelkészek helyettesítették. Indítványára a kerület felterjesztést intézett az egyetemes egyházhoz, hogy a Luther társaság által kiadott tankönyvek egyszerre leendő behozatalától tekintsen el s csak fokozatosan és a szükséghez képest vezettesenek azok be, s lehetőleg egy kötetben és olcsón adassanak ki. Az egyházkerületi ének és zene pártoló egyesület jelentését a kerület tudomásul veszi. Az elhunyt Tomka Gusztáv helyét Kapi Béla új elnökkel töltötték be. 150 koronát adományozott az egyesület egyes gyülekezeteknek harmóniumok beszerzésére, továbbá 13 korálkönyvet. Tagjainak száma 170 rendes és 27 alapító.

A véleményező bizottság javaslata alapján a közgyűlés a veszprémi egyházmegye szavazatbontó bizottság azon eljárását, a mely az esperes választásánál a másodlelkész után is számításba vette a gyülekezet szavazatát, jóváhagyta, ellenben a magyarszombathelyi lelkészválasztás utáni törvényszéki eljárás megítélését az egyetemes közgyűlésre bízta. Elismeréssel tudomásul veszi az lhász-féle birtoknak gondozásáról szóló jelentést. A megszüntetett nagygyerezsdi egyezséget pótolva a kerület úgy intézkedett, hogy a hol hiveink a ref. gyülekezettel, avagy a reformátusok a mi gyülekezeteinkkel szerződéses viszonyba lépni kívánnak, egyházi hatóságaink ezen törekvéseket szívesen támogassák.

Az árvaházra gyűjtött 20000 korona tőkének 800 korona kamatát a kerület a pinkafői árvaháznak juttatja, két árvának eltartása céljából. Ujdombovárrott és Kaposvárrott egy—egy hitoktatói állás szervezését mondta ki a kerület, Keszthelyen pedig missziói lelkészi állást fog kreálni; végül az egyes bizottságokban megüresedett állásokat töltötte be a közgyűlés és megválasztotta az egyetemes gyűlésre a maga képviselőit.

A kerületi közgyűlés végső akkordját Gyurátz Ferencz püspök lemondása képezte. A közgyűlésnek szívből eredő őszinte kérelmére s azon indoknál fogva, hogy szavazatra jogosult hiveinknek nagy része most a harctéren van s így a választásnál az egyházkerület közvéleménye a maga teljességében nem nyilatkozhatna meg, a püspök a háboru tartalmára tisztét továbbra is megtartani kész, ezt a kerület meleg óvatival és hálával vette tudomásul. A jövő évi kerületi közgyűlés helyéül Nagykanizsa jelöltetett ki. Püspök buzgó hálafohászával a kerületi közgyűlés véget ért.

N.

Naplótöredékek az északi harctérről.

Szállás 1915 július 29.

Járatlan utak; hatalmas vizmosások agyagsárga falai meredeznek az égnek, taréjukat zöld kökénybokrok diszítik, gyökereik apró kigyók módjára kusznak ki a porladozó falon át. Majd egy árnyas erdei részlet — apró mocsarakkal, hatalmas ledöntött fenyvesekkel váltja fel a vizmosások egyhangu képét. Meredek partok, leégett, felrobbantott hidak, járatlan utak mindmeggannyi akadály nehezíti előretörő csapataink diadalmas útját.

A felperzselt falvak kihalt házai a tehetetlen, futó ellenség romboló örületéről tanuskodnak, az egykor virágzó helyiségek helyett az égnek meredező kéményei jelölik.

Természetes, hogy az agyonzaklatott nép ismerve kikerülhetetlen sorsát, szomorú megnyugvással hordta ki háza népével együtt csekély vagyont, butorát biztos rejtekhelyre, — tüzhelyét, házát a féktelen indulat vad kénye kedvének átengedve.

L . . . községben Dr. Wladislaw Niesiolowszky 72 éves nyugalmazott államügyész birtokát és majorját csak az mentette meg a biztos pusztulástól, hogy kötelezte magát az ellenség fertőzött betegeit — akiket a gyors visszavonulás miatt vissza kellett hagyni — lakosztályaiban ápolni.

Ilyen és hasonló sorsu helyiségek után érkezünk egy késő délután D . . . helységbe, amely városka egy német evangélikus telepítvény. E városka mint egy kis virágzó oázis úgy ékelődik be az itteni rutén sivatagba és mind ez ideig hűségesen megőrizte nyelvét — tájszólással — és evangélikus vallását.

Dalamikor virágzó kis városka lehetett és most is, mintha az orosz barbarismus megkímélte volna a teljes pusztulástól, talán mert bádorgfedelei ellenálltak minden nagyobb gyujtogatásnak, avagy mint sok helyütt — mert az ellenségnek már égett a föld a talpa alatt és így nem maradt ideje a kőből épült község elpusztítására?

Bevonulásunkkor — amely az oroszok kivonulását 4 órával később követte — örömtől csillogó szemmel fogadtak; lassan verődtek össze a távolabb lakók is a község elején. — Mivel mi itten újabb parancsra vártunk, így elég időm akadt a beszélgetésre. Eleinte nagyon tartózkodóan, félénken sorolták fel szenvedéseiket, lamentálva hívtak magukhoz, egy-egy szenvedésnek helyére, hogy saját szememmel meggyőződhessek állításaik igaz voltáról. Midőn pedig lel-

készük, tanítójuk, templomuk után érdeklődtem, láttam az arcukon hogy esodálkoznak azon, hogy miért érdeklődöm én egyházi életök iránt. Csodálkozásuk a tetőpontra jutott, midőn egy közelálló férfit megkértem kísérne el a lelkészhez vagy a tanítóhoz. Lelkésztől lévén szó „collegá”-ról beszéltem. Akkor néztek egy nagyot és a legbátrabb a tömegből kérdezte: Ön talán szintén lelkész, vagy talán tanító? Ágostai evangélikus? Hová való? Miért jár ilyen katona ruhában? stb. Válaszaim teljesen megnyugtatták őket és bizalmuk teljes lett. Kezdetét vette az általános, itt elengedhetetlen szokássá vált bemutatkozás és reméllem, senki sem veheti rossz néven tőlem, hogy bizony alig tudtam — a csodálkozás zsi-valyán át — egy kettőnek nevét megjegyezni. Szíves meghívásukat követve Keller Ignác presbyter házába tértünk be, ahol szenvedésük kalvariáját mondták el; bizony vastag köteteket lehetne ezekről írni. Butorzatuk a legszerényebb volt, a házon se ablak sem ajtó, a szobában egy nehéz tölgyfa asztal és egy pad, a falakon üres képrámák; a kályha ajtajai kiráncigálva fekdtek a földön, itt ott a cserép betörve. Midőn újból azzal a kívánsággal jöttem, hogy szeretném lelkészüknél, avagy tanítójuknál tiszteletemet tenni, akkor szomorú arccal beszéltek, hogy öreg lelkészü elmenekült, okulva több lelkész társának szomorú példáján; tanítójuk — Isten nyugosztalja — két hónappal ezelőtt (tehát az orosz uralom alatt) halt el. Tanítónőjük még a lelkész családjával együtt menekült el, és ez volt a szerencsésük, mert ki tudja mi történt volna velök. Ők maguk is csak ritkán merészkedtek ki az utcára. A férfiak az erdőben bujdosnak és csak éjszakánként, a szükségétől hajtva jártak lopva haza. A nők rőzszeszedés ürügye alatt jártak ki az erdőbe és így látták el a férfiakat étellel. Megmutatták az iskola épületét, ahol ajtó, ablak pad összetörve-zuzva szanaszét hevert. A térképek némelyike az abrosz vagy a függöny szerepét vette át és már csak csatai voltak meg. Az első időkben lovakat állítottak be az iskolatermekbe és ezek az éhségtől az ablak és ajtófélfákat beszakadásig harapták. Mindenütt piszok, büz és rengeteg gaz. A pap- és tanítólak teljesen üresen állott, mindent ki- és széthordott az ellenség. Korlátlan ura volt minden ingó és ingatlan fölött. Nála kultúra, intelligencia üres szóvirág, gyöngé máz, amely a tűz hevében lepattan és a nyers edény értéktségét árulja el.

A vandalismus eme újkori nyilvánulásának láttára elszorul az emberi szív, valóban Istenbe vetett bizalom, erős, szilárd akarat és buzgó tetterő képes csupán e romokon új, pezsgő, viruló életet varázsolni . . . Lassan

be is sötétedett Meleg kézfogással és szíves üdvökvánatokkal bucsuztam el hittestvéreimtől. Mi is elindultunk lassan tovább — előbbre a sötét éjszakába. . . . A látottak hatása alatt önkénytelenül kezdtem csendesen:

„Ki csak Istenre dolgát hagyja

Ki magát bizza Istenre

Nem épít az a fvényre.“

Mohr Gyula

tábori lelkész.

B E L É L E T .

A dunántuli egyházkerületi gyámintézet közgyűlése.

Ünnepi közgyűlésre gyűlt össze a dunántuli egyházkerületi gyámintézet Czellömölkön aug. 17-én. E közgyűlésen iktatták be a báró Soly mossy Ödön elhunytával megüresedett kerületi gyámintézeti világi elnöki állásra megválasztott *Károlyi* Endre magyargenesi földbirtokost, egyházi felügyelőt, a ki báró Soly mossy betegsége alatt már több év óta mint helyettes elnök buzgó működésével nyerte meg az egyházmegyei gyámintézetek bizalmát és őszinte szeretetét. A beiktató diszközgyűlésen az új elnököt melegen üdvözölték Gyurácz püspök, Berzsényi ker. felügy., Bognár Endre egyet. gyámint. egyházi elnök és Kis János ker. gyámint. egyházi elnök. Ezen üdvözlőtekre *Károlyi* meghatottan s a közgyűlés minden tagját igen kellemesen érintő módon válaszolt, kiemelve azt, hogy az állás, a melyre megválasztatott nem csak diszt ad, de odaadó munkásságot is kíván. Ezen kötelességek teljesítéséhez erőt fog meríteni evangéliumi hitéből s lelkesedést elnöktársának megbecsülhetetlen munkásságából. A diszközgyűlést istentisztelet előzte meg, a melyen az oltári imát *Kis* János elnök, a szószéki beszédet pedig *Magyari* Miklós zalai esperes mondotta. Gyámintézeti jegyzőül *Pálmay* Lajos győri lelkészt választották meg egyhangúlag. A gyámintézet ez évi gyűjtése 4177 kor. 68 fillérrel volt több mint az előző évben, vagyis összesen 20.440 kor. 48 fill. Legtöbbet gyűjtött a *kukméri* gyülekezet, 1327 koronát. Felosztásra 2850 kor. került. Ebből kapott Répczeszemere 80 koronát, Zalaegerszeg 99 kor. 78 fillért, Egyházashetye 40, pinkafői árvaház 100, felsőlövői tanítóképzőintézet 150 kor.; a 800 koronás kis szeretet adományra Sopronbánfalva lett ajánlva, a 800 koronás Haubner-féle segélyre Szentgottárd; 200 koronával kapnak: Bezi, Tapolezafő,

Sárvár, Belecska, Nemeskér; 150 koronával kapnak Őcs, Bares, Pusztaszentlászló; 100 koronával Kismarton, Zalaegerszeg, Böres, Veperd, Szekszárd, Ujvörösvágás, Bakonyszentlászló, Felsőcsalogány. Dégül 130 koronát kap egy a háboru következtében elpusztult gyülekezet. N.

A **csanád-esongrádi egyházmegye** f. hó 12-én, Szegeden tartotta évi rendes közgyűlését. Az előző napon volt az előértekezlet is, ugyszintén az egyházmegyei gyámintézeti közgyűlés is. — A közgyűlést megelőzőleg gyámintézeti istentisztelet volt, melyen Terényi György esp. s. lelkész mondott alkalmi buzdító beszédet. — A közgyűlésen Petrovics Soma esperes és Dr. Gerhauser József h. egyhm. felügyelő elnökölt. Mindenekelőtt az esperes közismert apostoli buzgalmáról tanuskodó nagy gonddal összeállított jelentését hallgatta meg a közgyűlés, melynek bevezető részében az egyházközségek életének, a már több mint egy év óta dúló világvihar által érintett, legkisebb mozzanatára is kiterjeszkedik s kiemeli általában a hívek hazafias áldozatkészségét, aminek nyilvánosságra hozásával — ugymond — dicsekednünk illik. A jelentés hü képét adja a lefolyt közigazgatási évnek. Kiterjed a belmissziói tevékenységre, az egyházakban bekövetkezett személyi változásokra, a folyósított segélyekre, adományokra, egyházi és iskolai építkezésekre, népmozgalmi adatokra, főhatósági leiratokra. Tábori lelkészi szolgálatra bevonult Bujna Iván nagylaki lelkész március 24-én. A tanítói karból: Kárász Mihály, Stempl Antal, Dvoracsek János, Sztrehárszky János, Kubicza Sámuel, Rohács Oszkár, Kupcsek Lajos, Folyó János, Czavar József és Egyed M. Lajos teljesítenek katonai szolgálatot. Jól megérdemelt nyugalomba vonultak: Szlovák Gyula nagylaki és Horeczky Béla tiszaföldvári tanítók. Az elhunyt Réthy Károly egyhm. ügyész örökébe Dr. Albertényi Adolf egyhm. vil. főjegyző lépett egyhangú bizalom folytán. — Az egyhm. lélekszáma 1914 év végén: 25776. A polgárilag megkötött 211 illetve 76 vegyes házaspárból 9 mellőzte az egyházi esketést, azon felül 14 javunkra, 12 házunkra adott reversalist. — Hadikölesönre jegyeztek az egyházközségek összesen: 43.300 koronát. — Az esperesi jelentést közhelyesléssel tudomásul vették és egész terjedelmében a jegyzőkönyvbe felvételni rendelték. — Azután bemutatóra kerültek a különböző bizottságok jelentései. A közgyűlés magáévá tette az egyhm. lelkészi értekezletnek a kerületi tanfelügyelői állások szervezése tárgyában beküldött javaslatra hozott határozatát, t. i. a javaslatot helyesli s indokainál fogva egész terjedelmében jóváhagyja, de szük-

ségesnek tartja, hogy a javaslatához pótlásul még egy pont csatoltassék a következő tartalommal: „Mindezen kerületi tanfelügyelői tisztségek a kerületi iskolai bizottság tagjai közül töltendőek be s megbízatásuk a kerületi iskolai bizottság megbízatásának lejártáig tart.“ — A közgyűlés a gondos előkészítés folytán lelkiismeretes tárgyalás dacára pár óra alatt véget ért. — A gyámintézet céljaira az egyházmegye községei részéről befolyt 526 kor.

Egyesületi közgyűlés. A dunántuli ev. egyházkerületi evangéliumi egyesület folyó évi közgyűlését augusztus 17-én Czelldömölkön tartotta meg az ev. templomban. Reggel 8 órakor a — „Jövel Szentlélek Ur Isten“—nek eléneklése után Madár Mátyás az egyesület jegyzője imádkozott az oltár előtt és olvasott alkalmi szent igéket. A közgyűlést Gyurátz Ferenc püspök, egyesületi elnök hosszabb beszéddel nyitotta meg, a melyben részletesen sorolta el azokat a hatásokat, a melyeket a háboru az egyes gyülekezetekre s azok híveire tett, továbbá azt az evangéliumi munkát, a melyet a lelkészek e nehéz időben híveik lelki gondozása és vigasztalása körül kifejtettek. A lelkészi munkában a békének visszatérése nem fog nyugalmat hozni, sőt fokozottabb tevékenységet fog kívánni. Az özvegyek, az árvák és a harcban munkaképtelenné lett hősök lelki gondozása, sőt anyagi támogatása az állami gondoskodás mellet is nagy gondot fog okozni az egyházaknak. A harctéren elesettek emléke iránt hálával tartoznak az élők, emléküket meg kell őriznünk az egyházak arany könyveiben, emléktáblákon vagy, a hol lehet, emlékoszlopokon. A magyar bibliatársulat eszméjét napirenden kell tartani, e célra gyűjtéseket rendezni s a mikor kellő anyagi erőnk meg lesz, meg kezdetjük a biblia kiadását. Végül Husz Jánosról emlékszik meg kegyelettel. Scholtz Ödön indítványára a közgyűlés hálás köszönetet szavaz a püspöknek és mind azoknak, a kik neki nehéz munkájában segítségül voltak s főleg, a kik imakönyveket és vallásos elmélkedéseket irtak. Madár Mátyás egyesületi jegyző részletesen beszámol azon munkáról, a melyet az egyházmegyei lelkészegyesületek a hozzájuk áttett kérdésekre nyilatkoztak. Így a diskrecionális jog ellen, a püspöki székhely állandósítása ellen, a püspöki másodlelkész jogkörének kiszélesítése ellen, az egyetemes lelkészi segélyezési alap növelése mellett úgy, hogy minden lelkész a korpótlékából évi 2%-ot s a gyülekezetek az 1%-ra felemelendő közalapi kivetés felét adnának e célra. Varga Gyula esperes jelentést tesz az egyházmegyei lelkészi értekezletek működéséről.

Két esperességtől eltekintve már minden egyházmegyében van esperességi belmisszió egyesület, itt is alakulás alatt áll. Nőegylettel csaknem minden gyülekezet rendelkezik. Ez idén az egyletek gazdag szeretet munkássága főképen a háboru okozta sebek gyógyítására irányult. Kapi Béla a belmissziói munkálkodást elősegítő felolvasások gyűjteményéről azt a jelentést teszi, hogy ez a háboru miatt nem készülhetett el. Indítványára az egyesület kimondja, hogy most egy kisebb több, a háboruval kapcsolatos felolvasást tartalmazó füzetet ad ki. Horváth Sámuel esperes javaslatára a Baliko Lajos „Elméledések és imádságok“ című pályadíj-nyertes munkáját, mivel a Luther Társaság Dr. Schmidt K. J. felülbirálata alapján nem adta ki, az egyesület fogja kiadni. Takács Elek esperes Husz Jánosról tartott igen kimerítő jellemrajzot nyújtó s működését szépen megrajzoló emlébeszédet. Az egyesület ez emlébeszédet külön lenyomatban is terjeszteni fogja s jegyzőkönyvébe is felveszi, valamint Endreffy J. az idő rövidsége miatt felolvasásra nem került munkáját is. Scholtz Ödön a külmisszióról tett jelentést s az „Allgemeine Luthersche Konferenz“—ról. Javaslatára az egyesület kimondja, hogy az általános egyetemes lutheránus konferenciához csatlakozik s megbizsa az előadót, hogy e csatlakozás további módzatait az illető elnökséggel beszélje meg. Az egyesület vagyona 7500 korona. Kapi Béla indítványára az egyesület felkéri a püspököt, hogy a külföldön levő ev. hadifoglyoknak imakönyvekkel és vallásos iratokkal való ellátására az illetékes helyeken módot keressen, valamint arra is, hogy a magyar fogolytáborokban levő evangélikus hadifoglyok lelkigondozásban részesüljenek. Végül a nemi betegségekkel foglalkozó füzet kiadására, a kórházakban és kaszárnyákban való terjesztésére az egyesület 100 koronát szavazott meg. A közgyűlést püspök hálaimája rekesztette be. Dajha minden kerületben ily nagy irányító gondot fordítanak az evangéliumi munkára.

N.

Adóalapi segélyek. Tudvalévő dolog, hogy a rendes adóalapi segélyek ujakb tiz évre szándékolt megállapítása körül tévedések történtek. Nyilvánvaló ez ama mintegy 200-ra menő felebbezésből, melyet az egyes egyházak az egyet. adóalapi bizottság megállapítása ellen az egyetemes közgyűléshez benyújtottak. Mivel a háborus bonyodalmak az egyet. gyűlés megtartását a múlt év őszen — lehetetlenné tették, ezen felebbezések tárgyalhatók nem voltak. Tekintettel arra, hogy egyes egyházaknál a rendes adóalapi segélyek elvonása súlyos helyzetet teremtett s az elégtelenség nőttön-nőtt: az egyet.

pénzügyi bizottság a folyó év tavaszán ama egyedül helyes és a kedélyeket legalább némileg megnyugtató álláspontra helyezkedett, hogy a felebbező egyházaknak az eddig élvezett segély 50 %-a rendkívüli segély címén kifizetendő addig is, míg a közlegő egyetemes gyűlés véglegesen dönt a felebbezése tárgyában. — A mint értesülünk a pénzügyi bizottság határozatát effektuálták, s a püspöki hivatalok javaslata folytán az egyes felebbező egyházak megkapták adóalapi segélyük ezen 50 %-át — (a mely felebbező egyházak még nem vették kézhez, forduljanak sürgősen a püspöki hivatalhoz) — a mit ezen szűkös háborus időkben feltétlenül sokat tesz, mindenütt vágyva fogadtak. A pénzügyi bizottság helyes álláspontját méltányolva, bizalommal terjesztjük az ügyet az egyet. közgyűlés végleges döntése elé. Nem akarunk az egyet. gyűlésnek ezen fontos kérdésben, mely egyházi közéletünkben sokkal nagyobb hullámokat vert fel, mintsem gondolnók, — praesudikálni, de az egyedüli helyes álláspontnak az látszik, ha a közbeeső egy évre kifizettetik a másik 50 %-a is az adóalapi segélynek s az összes benyújtott kérvények és felebbezése az újabb 10 évre való megállapítás céljából *alapos revízió* alá vétetnek az adóalapi bizottság által.

Nyugdíjintézetí uj beosztás. A theol. akad. tanároknak az állami orsz. tanári nyugdíjintézet kötelékébe való felvétele most van fogantban. Ujabbban a polgári iskolai tanerók (tanítók és tanítónók) ügyében intézkedik egy miniszteri rendelet, melyet püspökeinkhez is leboesátozt a minisztérium, hogy t. i. a polgári iskolai tanerók az elemi iskolai orsz. tanítói nyugdíjintézet kötelékéből áttétettek az orsz. tanári nyugdíjintézet kötelékébe. Ez felekezeti polgári iskoláink szempontjából bennünket annyiban érdekel, mert az iskola jentartó egyházkerületek ezen áthelyezés folytán újabb nagyobb járulékokkal lesznek megterhelve. A felek. polg. iskolák kormányzatában pedig oly változás állott be, hogy ezentul minden felterjesztés nem a kir. tanfelügyelőség, de a püspöki hivatal révén közvetlenül intézendő a minisztériumhoz, a mi viszont a püspöki hivatalok munkáját fogja megszorítani.

Papavatás. Scholtz Gusztáv bányakerületi püspök aug. 14-én a budai templomban *Reppert* Frigyes cand. theológust lelkésszé avatta. A felavatott lelkész az óverbászi egyháztól nyert segédlelkési híványt. Szép hivatásához adjon neki erőt az Ur megsegítő kegyelme!

Hésedelem. Lapunk megjelenésében a Szent-István napi munkaszünet egy napi késedelmet okozott.

A haza hőse. *Häger* Frigyes a csomádi egyház kántora cs. kir. 72-ik gyalogezred tizedese, az olasz harctéren folyó évi július hó 18-án ellenséges gránátlövéstől találva, életének 28-ik, kántortanítói fáradságtalan munkálkodásának 7-ik évében hősi halált halt. Porhüvelyének nyugvó helyét a bajtársi szeretet keze ásta meg, hantolta be s jelölte meg az alpesek tövében. Kegyelete jeléül folyó hó 15-én gyászistentiszteletet tartottak a csomádi ev. templomban.

Választmányi ülés. A *dunántuli* evang. egyházkerületi Tanító Egyesület választmánya j. hó 17-én tartotta gyűlését Czellömölkön. Olvasatott az elnöki jelentés, ezzel kapcsolatban megkeressük az egyetemes egyházat, hogy a hadba vonult elesett fiatal tanítók hátramaradottjai, esetleg rokkantakká lett tanítóknak méltányos végellátást, vagy tisztességes megélhetésüket biztosító nyugdíjat biztosítson. Az igazgató választmány a tanító egyesület minden tagjának köteletségévé teszi, hogy a hadba vonult kártársak segélyezése céljából gyűjtést indít, önmagát is megadóztatja, s ezt a mozgalmat még a háboru végeztével sem engedi elposványosodni. A Luther Társaságnak adott monopolium aggodalommal tölti el a tanítószágot, mert teljes lehetetlennek tartja, hogy az eddig bevezetett és bevált tankönyveket kiküszöbölje s arra kéri az egyházegyetemet, hogy a Luther Társaság által kiadott tankönyveknek fokozatos bevezetését engedje meg. *Sass István* a kántori fizetés rendezése tárgyában a választmány az előadó által javaslatba hozott módosításokat elfogadja. *Benedek Dince* referál a pályaművekről. A pályadíjat a választmány *Krug Lajos*nak „Milyen legyen a jövő iskolája“ című tanulmányának ítéli oda. Szerző a pályadíjat a hadbavonult evang. tanítók segélyezése céljából alapított alapja javára engedi át. Tárgy kimerülvén az ülést elnök berekeszti.

Halálozás. *Pittner* Pál ósagárdi ev. tanító nemes életének 55-ik, boldog házasságának 31-ik, áldásos hivataloskodásának 34-ik évében, rövid de kinos szenvedés után augusztus hó 11-én elhunyt. Kihült tetemét j. hó 13-án délután 4 órakor helyezték örök nyugalomra. Áldás porai felett!

Értesítés. A *debreceni* m. k. tud. egyetemen a beiratások szept. 1—12-ig lesznek. — bővebb tájékoztatót szívesen küld az illető egyetem rectori hivatala.

Személyi hír. *Geduly* Henrik püspök tátralomniczi üdüléséből családjával együtt aug. 18-án Nyiregyházára visszaérkezett.

Husz emlékűnnep. Paulik János nyiregyházi lelkész július 15-én a nyiregyházi templomban Husz János emlékére roppant nagy közönység előtt gyönyörű emlékbeszédet mondott.

Papszentelés. F. hó 7-én szentelte fel lelkésszé D. Baltik Frigyes Szolkovy János candidátust a b.-gyarmati ev. templomban, a ki a tábori lelkészi szolgálatra bevonult etrefalusi lelkész helyettesítésére segédlelkési minőségben fog Etrefalván a hadbavonult lelkész visszatérteig működni.

Évi közgyűlés. A Balassagyarmati Ev. ifj. Egyesület aug. 1-én tartotta évi rendes közgyűlését. A jelenlévő tagok kegyelettel emlékeztek meg a harctéren küzdő bajtársaikról, s nevüket jegyzőkönyvben örökítették meg s egy-egy emléklapot küldtek mindegyiknek. — Kardos Gyula elnök évi jelentésében ismertette az 1914 évi működés fontosabb mozzanatait, megemlékezett arról a nemes munkáról, a melynek folytán az egyesület a katonai célok előmozdításában (hószapkák készítése, stb.) tevékeny részt vett. — Egyébként a háborus viszonyok az egyesület tevékenységére bénító hatással voltak, a mit az egylet főképen az anyagiakban érez, mert bevételei háborus viszonyok folytán nagyon is megapadtak. Az egyletnek saját otthona van, melynek értéke 24000 kor. erre teher 11200 kor.

Rokkant katonák segélyezése. Ahhoz az országos mozgalomhoz, melyet a harctéren rokkantakká vált vitéz katonáink jövő évi existenciájának biztosítására irányul, bevonták az egyházakat is. Az orsz. Vörös kereszt egyesület ezen osztálya meleg hangú átiratot intézett püspökeinkhez, melyre D. Baltik Frigyes püspök a következő körözüvénnyel fordult egyházkerülete közönségéhez: — „A rokkant katonákat gyámoltó és elhelyező hivatalnak elnöksége f. évi 1099 sz. átiratával megkereste a püspöki hivatalokat, hogy azon hős katonáink javára, a kik a csatában rokkantakká lettek s mint bénák saját és családjuk megélhetéséről gondoskodni nem képesek: az egyházközségekben gyűjtés tartassék oly módon, hogy a lelkész urak a főistentisztelet alkalmával kössék a hivek szívére e samaritánusi muukat s legyen megengedve, hogy e célra egy templomi offertórium tartassék. Meg vagyok győződve, hogy a mint eddig a több mint egy év óta tartó háboru alatt, melyben vitéz katonáink hősiesen a győzelem reményében meg állják helyüket s feláldozzák életüket, hiveink mindég jókedvű adakozóknak bizonyultak s szépen áldoztak a háboruval kapcsolatos nemes célokra, úgy most is nem zárják el szívüket a

hívó szózat előtt s erre a különösen nemes célra meghozzák áldozataikat. Örömmel teljesítjük a Hadsegélyző hivatalnak ama kérelmét is, hogy midőn minderre a hívók figyelmét felhívjuk, egyszer mint emlékezetükbe hozzuk a fenséges trónörökös pár gaz orgyilkos kéz által történt ártatlan halálát. — Az offertórium tartassék szept. 12-én; annak eredménye hivatalomhoz jegyzék kíséretében egy összegben küldendő, melyet én azután készséggel továbbítok. — Arra kérem Nagyt. det, hogy minden egyházát meleg hangú köriratban hívja fel e nemes célú adakozásra.“

Veszteségeink 1913 évben. Az elmúlt hetekben megjelent 1913 évi magyar statisztikai évkönyv alapján következőképen állapítható meg a hazai protestantizmus 1913 évi nyereség és veszteség számlája: Az ág. h. ev. egyház vesztesége gyermekek vallására vonatkozó megegyezéseknél 262'5; az 1896-tól—1913-ig Magyarországon és Horvát-Szlavonországokban e címen összes vesztesége: 4384'5. — Áttéréseknél 1913 évben nyeresége 122; az 1896-tól—1913-ig összes vesztesége az áttéréseknél 4743. — A felekezetből való kilépés folytán vesztesége 1913-ban 152 a visszatértek levonásával és 1896-tól—1913-ig összes vesztesége e címen: 2698. — Kivándorlás folytán 1913 évben a visszavándoroltak levonásával vesztesége: 5769. — A református egyház vesztesége a gyermekek vallására vonatkozó megegyezéseknél: 67'5; az 1896-tól—1913-ig az egész birodalomban e címen összes vesztesége: 3824'5. — Áttéréseknél 1913-ban vesztesége: 327; az 1896-tól—1913-ig összes vesztesége az áttéréseknél 8735. — A felekezetből való kilépés folytán vesztesége 1913-ban 248; az 1896-tól—1913-ig a visszatértek levonásával az egész birodalomban vesztesége: 3443. — Kivándorlás folytán, a visszavándoroltak levonásával vesztesége 1913-ban: 6972. — Az összes felekezetekből az 1896-tól—1913-ig 30'440 egyén lett felekezetnélkülivé, ezekből 2'203 visszatért a törvényesen elismert felekezetek valamelyikébe. — Mondhatnók 18 év alatt nem nagy összeg és mégis jelentékeny szám. Az ajtó ki van nyitva, szabad a ki és belépés, ám kitudja, a jövőben hányan hagyják el keresztényen vallásukat s lesznek felekezeteken kívüliekké. Ne gondoljuk, hogy mindazok, a kik a télen dülő háboruból családi otthonukba egykor visszatérnek, kegyes keresztényekké is lesznek. Aligha! Igen, a kik a lövészárkokból szerencsésen haza kerülnek, azok bizonyára buzgó keresztényekké válnak; ámde a lövészárkok megett, a biztos lőtávolságban, a megszállott területeken, az egyes vesztglő helyeken, mily erkölcsi élet folyik, mily vallás-erkölcsi hatások kerülnek majd onnét ha-

za, annak jövő a megmondhatója! — A jelen néhez viszonyok között is hol kölesönösen míg nagyobb veszteségekről lesz szó, érdemes azért ezen veszteségi számok felett is egyháztársadalmi szempontból gondolkozni. — Kassa Homola István ev. lelkész.

Értesítések. A soproni ág. h. ev. liceumban az 1915/16 tanévi tanítás a rendes időben megkezdődik. Szeptember 1, 2 és 3-án lesznek a beiratások; ugyanazon napokon tartatnak a javító, pótló és felvételi vizsgálatok. A tanév megnyitása szeptember hó 4-én lesz. A tápiatézet ellátását ismét Grossner Pál ur, a Pannonia szálló bérlője lesz szíves elvállalni. — A soproni theol. akadémián a szak- és lelkészi vizsgák szeptember 6, 7, (írásbeli) és 9, 10, és 11 (szóbeli) napjain lesznek megtartva. A lelkészavatás szept. 12-én lesz. Az új tanév megnyitása szept. 13. történik, a rendes előadások pedig 14-én kezdődnek.

A torzsai árva és szeretetház pénztárába 1915 év első felében a következő — ez uton köszönettel nyilvánosan nyugtázott adományok folytak be:

Hoffmann L. Ujvidék 12.—; Vasi közép ehm 1:24; Egyet. Gyámintézet 1000.—; Orosháza konf. 11:54; Sajókaza konf. 3:20; Nagel K. Bulkeszi 3.—; Will Gy. Cservenka 20.—; özv. Mokryné 10.—; Közalap 200.—; Óverbász alapítvány 100.—; Liebling konf. 30.—; Wagner főesperes, Dr. Lelbach felügyelő és Famler lelkész napidijai 60.—; Harka konf. 2:18; Bulkeszi konf. 43:50; Pincéd alsó konf. 5.—; Kucora konf. 66:94; Limbach konf. 8:40; Dársomlyó konf. 4:26; Ludvigh J. 11.—; Becker F. gyűjtése Modor 40.—; Sajkásszentiván isk. és konf. 75.—; Cservenka konf. 12:18; Izsákfalva konf. 5:14; Szemlak konf. 10:50; Nitsch J. Szepesbela 10.—; Magyarbóly nőegylet 6:60; Kácsfalva konf. 13:70; Ráckozár konf. 13:86; Vinkevei-Brod konf. 21.—; Kistormás konf. 3:04; Szemlak isk. 6:50; Muesfa isk. 9:12; Pilis konf. 4:10; Kauszki Budapest 2.—; Kiskér konf. 15.—; Temesbökény 5.—; Malompatak isk. 5:72; Nagyveleg konf. 4:30; Szentgyörgy konf. 8:16; Lébény konf. 12.—; özv. Schumacherné Baja 50.—; Kislomnicz isk. 6:40; Medgyesegyháza 10:40 Tatra-Rókus 7:51; Wagner F. Budapest 10.—; Lovászpátona isk. 11:70 Csizmadia tanító gyűjtése Belled 6:06 Bánk konf. 6.—; Alsószeli konf. 6:40; Irsa konf. 4:26; Magyarszombathely konf. 9:86; Breznóbánya konf. 21:90 Müller J. Pusztalvanci 5.—; Felsőpetény konf. 3:60; Öskü konf. 4:80; Assakürt konf. 7:86; Horeh Dica Nagyesalomja 4.—; Rubenheimer J. Beska 6:60; Kakaslomnicz isk. 7:10; Orosháza konf. 5:91; Némethidegkut konf. és hi-

vek 18.—; Bajsa konf. 6:50; Kővágóórs konf. 4.—; Pozsony magy. konf. 6:02 Bobál Mariska Egyházmarót 5.—; Fuhrmann tanító gyűjt. Kula 20:98 Bácsfeketehegy konf. és isk. 33:08; (Folytatjuk)

SZERKESZTÉSÉRT FELELŐS
NOSZKÓ ISTVÁN LAPTULAJDONOS.

Pályázat.

A sajógömöri ev. anyaegyházhoz tartozó lőkösi (magyar) leányegyház kántortanítói állására pályázat hirdettetik. Pályázhatnak f. évi szeptember hó 15-ig kántori teendőikben jártas ev. férfitanítók. Kötelességekről lelkész levélileg szívesen ad felvilágosítást. Javadalom: 1. szabad lakás (1913-ban épült), két szoba, konyha, kamra mellékhelyiségekkel. 2. Nyolcvan korona készpénz. 3. Negyedtelek szántó föld és 4 kaszás rét használatra, melyeknek minden munkáját az egyházhivek végzik. 4. Huszonnégy méter tűzifa beszálitva. Temetési stóla esetenként 2 kor. Államsegély működési évek arányában az 1913 évi XVI. t. c. szerint. Rendes tanítók pályázata hiányában pályázhatnak egy évi kiegészítésre tanítónők, óvónők. Fizetés megegyezés szerint.

A kellően felszerelt kérvények, illetőleg jelentkezések hozzám küldendők.

Sajógömör, 1915. aug. 15-én.

Egyed Aladár
ev. lelkész

Dilágháboru és Isten igéje!

I. II. III. IV. V. VI. VII. VIII. füzet á 10 fillér.

amíg a készlet tart!

Irta: Raffay Sándor.

A nyolc füzet egybe kötve K 1.—

Az én imakönyvem!

Háborut szenvedők vigasztalására szerzette

RAFFAY SÁNDOR.

Ára 20 fill.

IMAKÖNYV

evang. keresztyének számára.

(Hivók használatára.)

Irta:

RAFFAY SÁNDOR

budapesti ev. lelkész.

Ára:

szép vászonkötésben K 2.—

finom bőrkötésben tokkal „ 4.80

párnázott „ „ „ 7.—

Hapható:

Kóka Lajos

könyvkereskedése

Budapest, Hamermayer-Károly-u. 1.

Legelőszerebb az összeget postautalványon vagy levélhez mellékelve bélyegekben beküldeni. Portóra 20 fillért kérek.

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és
vasharanglábgyár
Temesvár, Gyár-
város.

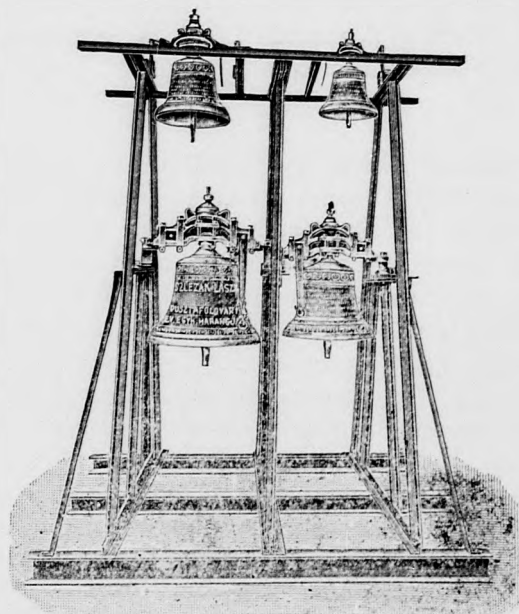
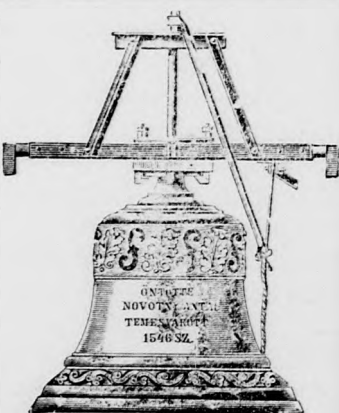
Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangseportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. — Különösen ajánlja saját találmányu

új modoru áflyukasz-
foff harangjait,

melyek felső részükön a hegedüéhoz hasonló 8 alakú nyílásokkal vannak ellátva s ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangok, mint a régi modoruak. Ily szerkezetű 327

kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá forgatható vertvas koronákat, régi harangok ilyenekkel való újra szerelését és vertvas haranglábakat.

Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak — Az 1896. orsz. kiállításon milleniumi nagy éremmel kitüntetve.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harangöntő, harangfelszerelés és harangállvány gyára
Budapest, VI. ker. Frangepán-u. 77

Pontos és legjobb **órák** 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, úrvacsora-kelyhek, keresztelő kannák oltári gyertyatartók borkanecskók. Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, china-ezüst disztárgyak részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

P.OLGÁR KÁLMÁN,

műorás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

